

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

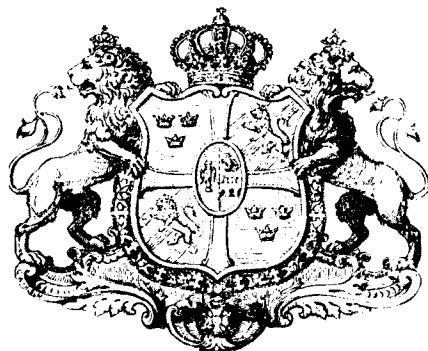
C) BERGSHANDTERINGEN.

COMMERCE-COLLEGIUM
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1885.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1886.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P.A. Norstedt & söner, 1859-1911.

Täckningsår: 1858-1910.

Serien bytte 1867 namn till Bergshanteringen.

Föregångare:

Bergs-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen. – Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1835-1858.

Täckningsår: 1833-1857.

Efterföljare:

Bergshantering / Kungl. Kommerskollegium. – Stockholm : K. L. Beckman, 1912-1978. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1977.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 1. Tab. 1. Produktion av järnmalm, tackjärn samt vissa andra metaller 1836-1950.

S. 2. Tab. 2. Produktion av viktigare andra malmer än järnmalm samt av stenkol m. m. 1871-1950.

S. 3. Tab. 3. Produktion av viktigare järnmalm och tackjärn länsvis 1881-1950, 1000 ton.

S. 4-5. Tab. 4. Bergshantering 1896-1950.

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).

S. 1-85: Några historiska data rörande den svenska bergshanteringen [från äldsta tid och fram till 1915].

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

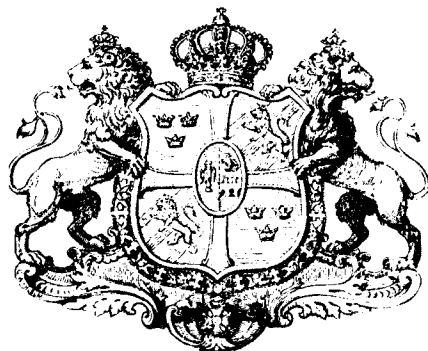
C) BERGSHANDTERINGEN.

COMMERCE-COLLEGIUM
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1885.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1886.

Innehåll.

Table des matières.

	Sid.		Pages.
1:o Jernhandteringen:		1:o Industrie du fer:	
Malmuppfordringen	4.	Production:	
Tackjernstillverkningen	12.	Minerais de fer	4.
Gjutgodstillverkningen	13.	Fonte	12.
Stångjernstillverkningen	17.	Objets moulés en fonte de seconde fusion	13.
Ståltillverkningen	19.	Fer en barres	17.
Jern- och stål-manufaktur-tillverkningen	21.	Acier	19.
2:o Uppfordrad malm af annat slag än jernmalm äfven- som svafvelkis: (silfver- och bly-malmer; koppar- malm; koboltmalm; nickelmalm; zinkmalm; mangan- malm; svafvelkis;)	22.	Ouvrages en fer et en acier, forgés ou laminés	21.
3:o De så kallade ädlare verken, med dervid åstad- komna tillverkningar: (guld; silfver; koppar; nickel; messaging;)	25.	2:o Production de mineraux de métaux autres que le fer, ainsi que de pyrite de fer: (minerais d'argent et de plomb, de cuivre, de cobalt, de nickel, de zinc, de manganèse; pyrite de fer;)	22.
4:o Diverse verk och tillverkningar: (kopparhamrar och kopparvalsverk; gjutgoods af annan metall än jern; bly; zink; kobolt; brunsten; svafvel; jernvitriol; rödfärg; alun; blyerts; marmor; stenkol;)	28.	3:o Production d'or, d'argent, de cuivre, de nickel, de laiton	25.
Öfversigt rörande de vid bergshandteringen åren 1881— 1885 åstadkomna produkter	32.	4:o Produits divers: (cuivre battu ou laminé; objets moulés en métaux autres que le fer; plomb; zinc, minerai lavé et grillé; cobalt; manganèse, minerai moulu; soufre; sulfate de fer; ocre rouge; alun; plombagine; marbres; houille;)	28.
5:o Arbetskraft: (antal arbetare använda vid bergverks- och bruks-driften; olycksfall bland dessa arbetare; ångmaskiner använda vid bergverks- och bruks- driften;)	33.	Tableau récapitulatif des produits de l'industrie miné- rale pour les années 1881—1885	32.
6:o Inmutningar och hvilostånd	35.	5:o Ouvriers employés dans les mines et les usines; accidents; machines à vapeur	33.
7:o Förändringar genom anläggning eller nedläggande af verkstäder	36.	6:o Permissions de recherches des mines, données par l'administration, et permissions obtenues de suspen- dre, pour un temps déterminé, les travaux dans les mines	35.
		7:o Autorisations d'usines accordées, et autorisations d'usines annulées	36.

Observations.

1 Kubikfot	= 0.02617 Mètre cube.
1 Centner (Ctr)	} = 42.50758 Kilogrammes.
= 100 Skålpund (S)	
1 Krona	} = 1.39 Franc.
= 100 öre	

TILL KONUNGEN.

Jemlikt nådig föreskrift får Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium härmed afgifva underdånig Berättelse rörande Bergshandteringen i Riket för kalenderåret 1885, med redogörelse, under särskilda rubriker, angående de förhållanden, som utgöra föremål för denna berättelse.

1:o. **Jernhandteringen.**a) **Malmuppfördringen.**

De grufvor, som för vinnande af jernmalm under året varit bearbetade, äro till antalet 966; och hafva, enligt hvad här nedan finnes närmare angifvet, ur dem bland dessa grufvor, i hvilka malm erhållits, och hvilka till antalet utgöra 753, uppfodrads tillsammans 20,494,489 centner bergmalm; hvarjemte ur malmtägrer i tre likaledes uppgifna Län upphemtats 51,527 centner 40 t sjö- och myr-malmer.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	t .
Norrbottens Län:				
Jukkasjärvi Socken	Luossajärvi	*) 16	—	—
Gellivara »	Gellivara malmfält	365	1,080	—
	Summa för Norrbottens Län	381	1,080	—
Jemtlands Län:				
Kalls Socken	Grötomsgrufvan	*) 1	—	—
	Summa för Jemtlands Län	1	—	—
Gefleborgs Län:				
Torsåkers Socken	Nyängsgrufvan	1	149,631	—
	Göskegrufvan	1	517	—
	Penninggrufvan	1	4,110	—
	Skinnarbogruvvan	1	3,498	—
	Myggbogruvvan	1	60,453	—
	Sänkemossgrufvan	1	24,626	—
	Stora och Lilla Sänkemossgrufvorna	2	3,317	—
	Stollgrufvan (Gustaf Adolfs stoll)	1	27,686	—
	Norra Lundgrufvan	1	12,139	—
	Afzegruvvan	1	5,411	—
	Örbäcksgruvvan	1	19,906	—
	Fogelmossgrufvan	*) 1	—	—
Öster Fernebo Socken	Rödängsgrufvan	1	42,254	—
	Summa för Gefleborgs Län	14	353,548	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Upsala Län:				
Dannemora och Films Socknar.....	Dannemora malmfält	9	1,015,416	—
Films Socken	Gräsbo grufva	1	12,360	—
	Gamla Anna Johannagrufvan	1	187	—
Morkarla Socken	Stenringsgrufvan	1	38,640	—
Alunda »	Ramhällsgrufvan	1	84,792	—
	Hammarins-Helsingegrufvorna.....	3	91,242	—
	Hargs-grufvan.....			
Lena Socken	Salsta grufvor.....	2	27,260	—
	Brunna grufvor.....	2	13,041	—
	Nya Slessby och Baggbols grufvor.....	*) 2	—	—
	Summa för Upsala Län	22	1,282,938	—
Stockholms Län:				
Valö Socken.....	Gamla Rörbergsgrufvan	1	960	—
	Tammgrufvan i Vigelsbo malmfält.....	1	78,510	—
	Stockenströmsgrufvan i d:o d:o	1	4,800	—
	Fogelleksgrufvan i d:o d:o	1	8,400	—
Börstils Socken.....	Jacob Edbergsgrufvan	1	40,200	—
	Skedika malmfält.....	3	55,151	—
	Edsåsgrufvan, m. fl.....	*) 4	—	—
Hargs Socken.....	Björsta grufva	1	20,318	—
Hökhufvuds Socken	Gillermogrufvan	*) 1	—	—
Väddö »	Söderängsgrufvan	*) 1	—	—
Häfverö »	Herrängs malmfält.....	11	12,298	—
	Bläkams- och Häst-grufvorna.....	*) 2	—	—
	Summa för Stockholms Län	28	220,637	—
Kopparbergs Län:				
Säfsnäs Socken.....	Sjögrufvan	1	51,145	—
Svärdsjö »	Vintjernsfältet	2	291,761	—
Stora Tuna Socken	Tuna Hästbergsfältet	17	216,587	—
	D:o D:o	*) 2	—	—
	Rommefältet	3	257,836	—
	Bagghyttegrufvan	1	82,886	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Silfbergs Socken.....	Tallbottengrufvan.....	1	39,115	—
	Bråfallsgrufvan.....	1	57,000	—
Kopparbergs Socken.....	Harmsarfsgrufvan.....	1	60,586	—
	Grangärdes ».....	4	201,487	—
Ludvika Socken.....	Östra och Vestra Ormbergsfälten.....	4	261,225	—
	Risbergsfältet.....	4	261,225	—
	D:o.....	*) 1	—	—
	Strandbergsfältet.....	2	100,415	—
	Norra och Södra Grängesbergsfälten.....	2	74,537	—
	D:o.....	*) 2	—	—
	Burängsbergsfältet.....	4	256,672	—
	Björnbergsfältet.....	2	331,033	—
	Ivikefältet.....	1	29,338	—
	D:o.....	*) 1	—	—
Norrbärkes Socken.....	Björnbergsfältet.....	2	79,891	—
	D:o.....	*) 1	—	—
	Finnäsfältet.....	2	69,157	—
	Gräsbergsfältet.....	5	340,951	—
	Kronhällsgrufvan.....	1	31,830	—
	Fallgrufvan.....	1	7,220	—
	Högbotten- och Lejon-grufvorna.....	*) 2	—	—
	Östanbergsfältet.....	3	72,000	—
	Nybergsfältet.....	7	105,835	—
	Mällsjöbergsfältet.....	2	70,648	—
	Holängsfältet.....	4	72,870	—
	Stora Gubbogrufvan.....	1	95,609	—
	Ringgrufvan.....	1	250	—
	Svartgrufvan i Tunsberg.....	1	22,773	—
	Närsjögrufvan.....	1	3,957	—
Söderbärkes Socken.....	Gesbergs Hemgrufva.....	1	801	—
	Långgrufvan i Bråthagen.....	*) 1	—	—
	Rödjuningsgrufvan.....	1	57,439	—
	Sätters Socken.....	4	339,757	—
Sätters Socken.....	Bispbergsfältet.....	4	339,757	—
	D:o.....	*) 2	—	—
	Nisshyttfältet.....	2	43,700	—
	Karl Axelsgrufvan.....	1	21,000	—
Kongsgrufvan.....	*) 1	—	—	

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Hedemora Socken	Knapptjersgrufvan	1	53,838	—
Husby »	Rällingsbergsgrufvan	1	131,727	—
Gustafs »	Österbygrufvan	1	14,929	—
Garpenbergs Socken	Vestra Långviksfältet	2	167,078	—
	Pålsbenningsfältet	1	17,290	—
	Bensåsfältet	2	6,270	—
	Hummelbofältet	1	5,094	—
	Ryllshyttfältet	2	89,271	—
Folkkärna Socken	Svensbofältet	4	83,043	—
	D:o	*) 2	—	—
	Summa för Kopparbergs Län	116	4,315,851	—
Vestmanlands Län:				
Sala Socken.....	Schisshytte jerngrufva, m. fl.....	*) 12	—	—
Enåkers »	Ekedalsgrufvan	*) 1	—	—
Vittinge »	Axsjögrufvan	*) 1	—	—
Norbergs Socken.....	Risbergfältet	6	1,154,290	—
	Getbacksfältet.....	2	69,103	—
	Gamla Morbergfältet.....	3	417,758	—
	Klackbergfältet	6	1,135,769	—
	Norrbergfältet	2	313,262	—
	Smörbergfältet	3	7,945	—
	Kallmorafältet.....	3	363,059	—
	D:o	*) 3	—	—
	Kolningsbergfältet	2	419,946	—
	Bålsjöbergfältet	1	43,656	—
	D:o	*) 1	—	—
	Rödbergfältet.....	1	56,461	—
	Andersbenningsfältet	5	179,637	—
	Holmgrufvan	1	13,936	—
	Jakobsgrufvan.....	1	49,907	—
	Presidentgrufvan	1	7,540	—
	Johannagrufvan.....	1	29,263	—
	Malmkärragrufvan	1	13,461	—
	Ingolfsgrufvan	1	18,194	—
	Getgrufvan.....	1	7,180	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	q.
Vestanfors Socken	Skansgrufvan, m. fl.	*) 15	—	—
	Afzeliusgrufvan	1	17,425	—
	Andersgrufvan	1	1,369	—
	Johannagrufvan	1	20,036	—
	Jakobsgrufvan	1	750	—
	Östra och Vestra Stortäpptsgrufvorna	2	195,991	—
	Mariagrufvan	1	143,691	—
	Bäckgrufvan	1	110,555	—
	Nordstjernegrufvan	1	54,312	—
	Högbergsgrufvan	1	153,004	—
	Matsgrufvan	1	21,355	—
Skinnskattebergs Socken	Per Eriksgrufvan, m. fl.	*) 16	—	—
	Bastnäsfältet	3	34,247	—
	Bäckgrufvefältet	2	56,990	—
	Skärsjöfältet	1	2,200	—
	Stripafältet	2	58,966	—
	Skilåfältet	2	31,629	—
	Nybergsfältet	1	22,149	—
	Högforsfältet	1	22,443	—
	D:o	*) 1	—	—
	Främshyttfältet	1	34,502	—
	Kullgrufvan	1	21,344	—
	Flinthedsgrufvan	1	3,366	—
	Henriksgrufvan	1	652	—
	Persgrufvan	1	15,574	—
	Elgtorpsgrufvan	1	28,218	—
	Kärrgrufvan	1	10,633	—
Sundsgrufvan och Henriksgrufvan	*) 2	—	—	
Summa för Vestmanlands Län		123	5,361,768	—
Örebro Län:				
Nya Kopparbergs Socken	Lomborgsfältet	2	96,278	—
	D:o	*) 5	—	—
	Stjelkbergsfältet	2	57,051	—
	D:o	*) 1	—	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erbållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
	Kärrgrufvan	1	8,371	—
	Norra Barnfallsgrufvan	1	46,221	—
	Åsgrufvan	1	23,149	—
	Qvarnmossegrufvan	1	1,847	—
	Fallgrufvan.....	1	4,605	—
	Mossgrufvan.....	1	810	—
	Gullgrufvan	1	2,439	—
	Kungsgrufvan	1	42,757	—
	Hembäcksgrufvan	1	14,910	—
	Limbergs Mossgrufvan	1	50,600	—
	Salbobergsgrufvan	1	46,618	—
	D:o	*) 1	—	—
	Svartviksfältet.....	6	276,586	—
	Norra Näsgrufvan	1	4,283	—
	Sundsgrufvan	1	21,820	—
	Stora Kristiernsgrufvan.....	1	31,595	—
	Ställbergsfältet	4	72,622	—
	D:o	*) 1	—	—
	Hals- eller Skött-grufvan.	1	285,600	—
	Björnuddegrufvan, m. fl.	*) 47	—	—
Ramsbergs Socken.....	Gräsbergs Långgrufvan.....	1	28,965	—
	Stråssafältet	1	42,309	—
	Kärrgrufvefältet	2	75,435	—
	Håkansbodafältet	3	12,340	—
	Åseltjernsgrufvan, m. fl.	*) 3	—	—
Lindes Socken	Gränshyttfältet	*) 1	—	—
	Ingelshyttfältet	3	241,619	—
	D:o	*) 7	—	—
	Stripafältet	2	611,655	—
	Grönvoldsgrufvan	1	45,600	—
	Bottengrufvan.....	1	27,000	—
	Trädgårds- och Pettersbergs-grufvorna...	*) 2	—	—
Hellefors Socken.....	Björnhöjdeggrufvan	1	62,990	—
	Palamgrufvan	1	28,270	—
	Kextjernsgrufvan	1	33,270	—
	Gamla Sirsjöbergsgrufvan	1	7,155	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.		
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	fl.	
Grythytte Socken	Högbornsfältet	5	141,600	—	
	D:o	*) 1	—	—	
	Sikbergsgrufvan	1	76,000	—	
	Brunsjögrufvan	1	58,025	—	
	Hultgrufvan	*) 1	—	—	
Hjulsjö Socken	Ösjöbergsgrufvan	1	47,569	—	
	Gröndalsgrufvan	1	14,059	—	
	Norra Gunnarsbergsgrufvan	1	14,884	—	
	Stora Gunnarsbergsgrufvan	1	15,315	—	
	Granbäcksgrufvan	1	2,440	—	
	Carlsgrufvan	1	858	—	
	Stora Ännenäsgrufvan	1	59,830	—	
	Stora Slotterbergsgrufvan	1	50,967	—	
	Grindgrufvan	1	1,470	—	
	Qviddbergsgrufvan	1	59,980	—	
	Östra Korfvagrufvan	1	200	—	
	Eriksbergsgrufvan	1	1,500	—	
	Rothkopfsbergsgrufvan, m. fl.	*) 19	—	—	
	Nora Socken	Klackafältet	2	183,049	—
		Timanshyttefältet	3	84,707	—
Skärhyttefältet		1	800	—	
Stribergsfältet		4	874,902	—	
D:o		*) 2	—	—	
Ringshyttefältet		4	111,666	—	
D:o		*) 6	—	—	
Nybergsfältet		1	5,600	—	
Fogdhyttefältet		5	95,202	—	
D:o		*) 5	—	—	
Pehrshyttfältet		4	298,370	—	
Bergsängsfältet		1	67,686	—	
Dalkarlsbergsfältet		5	552,419	—	
Vikersfältet		1	60,695	—	
Hvilarefältet		1	87,457	—	
Jernboås Socken	Vestra Rödkärrsgrufvan	*) 1	—	—	
	Slotterbergsfältet	1	76,450	—	
	Rösbergsfältet	1	140,154	—	

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
	Haggrufvefältet.....	1	57,189	—
	D:o	*) 2	—	—
Knista Socken	Nybergsgrufvan.....	*) 1	—	—
Qvistbro »	Kronobergsgruvorna	*) 5	—	—
	Boj- och Kärr-grufvorna	*) 2	—	—
	Summa för Örebro Län	214	5,545,813	—
Vermlands Län:				
Filipstads Norra och Vestra Bergslag	Tabergsfältet	2	184,640	—
	Nordmarksfältet	1	291,590	—
	Haborshyttfältet.....	3	39,530	—
	Finnmossefältet	1	227,890	—
	Enggrufvefältet	4	252,270	—
	Ormbergsfältet	1	15,190	—
	Rämsbergsfältet.....	1	15,320	—
Filipstads Östra Bergslag	Persbergs- och Yngshytte-fälten	14	986,740	—
	Norra Rundgrufvan å Yngshytte grund...	1	3,580	—
	Skatfallsgrufvan å d:o d:o ...	1	8,340	—
	Mellangrufvan å d:o d:o ...	1	2,000	—
	Östra Kyrkviksgrufvan å d:o d:o ...	1	1,410	—
	Gåsgrufvefältet	1	77,000	—
	Limtjernsfältet	1	31,940	—
	Långbansfältet	3	108,130	—
	Pajsbergsfältet	1	35,380	—
	Nykroppafältet	2	150,860	—
	Sundsgrufvefältet.....	3	102,430	—
	Ansviksfältet	1	3,980	—
	Gåsbornsgruvorna.....	2	111,290	—
	Summa för Vermlands Län	45	2,649,510	—
Södermanlands Län:				
Åkers Socken	Bredsjönäs Sjögrufva	*) 1	—	—
Gåsinge »	Skotvångsgrufvan	1	70,800	—
Svärta »	Förolagrufvan	1	48,530	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Sköldinge Socken	Långgrufvan	1	12,824	—
	Gillinge grufva	1	26,300	—
	Kantorps grufvor	3	336,774	—
	Oscarsgrufvan	2	96,512	—
	Enebygrufvan	1	240	—
	Skalunda-, Vilhelmina-, Mosstorps- och Korslöts-grufvorna	4	40,000	—
Tunabergs Socken	Lergrufvefältet	1	19,116	—
	Summa för Södermanlands Län	16	651,096	—
Östergötlands Län:				
Skällviks Socken	Nartorpsgrufvan	1	108,248	—
Godegårds »	Tybblefältet	1	4,000	—
	Summa för Östergötlands Län	2	112,248	—
Jönköpings Län:				
Månsarps Socken	Tabergsfältet	*) 4	—	—
	Summa för Jönköpings Län	4	—	—
	Summa för hela Riket	966	20,494,489	—

På sätt ofvan blifvit omförmäldt och af här lemnade specifkation närmare inhemtas, är det sålunda erhållna beloppet bergmalm uppfordradt ur 753 af de under året bearbetade grufvorna; hvaremot ur de återstående af dessa grufvor, till antalet 213, hvilka förmäls hafva arbetats endast försvarsvis eller försöksvis, något malmfång, så vidt uppgifvet är, icke vunnits.

	Erhållen malm.	
	Centner.	℔
Sjö- och Myr-malmer		
hafva blifvit upptagna till följande belopp:		
i Calmar Län	50	—
i Jönköpings Län för 2 masugnar	35,530	90
i Kronobergs » för 3 »	15,946	50
Summa	51,527	40

*) Utan uppgifvet malmfång.

b) Tackjernstillverkningen.

Under året 1885 hafva varit begagnade 179 masugnar. Blåsningstiden har utgjort 42,460 dygn 3½ timmar; och har tillverkningen uppgått till 10,933,030 centner 53 a, hvaraf 98,450 centner 94 a gjutgods, åstadkommet direkt ur masugnarna.

I nedanstående tabell, Lit. A, äro berörda förhållanden i afseende å ifrågasvarande tillverkning närmare angifna särskildt för hvarje Län, der sådan tillverkning egt rum.

Lit. A.

Tackjernstillverkningen, kalenderåret 1885.

Belägenhet.	Begagnade masugnar.	Blåsningstid.		Uppgifven tillverkning.						
		Antal.	Dygn.	Timmar.	Tackjern.		Gjutgods.		Summa.	
					Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.
Norrbottnens	2	336	3	82,256	40	1,688	93	83,945	33	
Vesterbottnens	1	167	19	37,067	50	475	—	37,542	50	
Vesternorrlands	3	697	8	184,304	46	2,764	18	187,068	64	
Gefleborgs.....	21	4,582	—	1,316,058	14	9,123	18	1,325,181	32	
Upsala	6	1,603	17	451,820	3	5,559	76	457,379	79	
Stockholms	2	352	—	105,111	35	659	66	105,771	1	
Kopparbergs.....	40	9,447	8	2,559,419	42	7,799	99	2,567,219	41	
Vestmanlands	16	4,354	12	1,109,013	22	9,176	20	1,118,189	42	
Örebro	49	11,820	17	2,820,029	42	37,132	63	2,857,162	5	
Skaraborgs	1	147	—	21,889	—	85	90	21,974	90	
Vermlands	22	5,926	10	1,443,639	37	16,279	7	1,459,918	44	
Södermanlands	4	608	—	109,264	70	—	—	109,264	70	
Östergötlands	4	1,317	—	360,622	—	2,891	—	363,513	—	
Calmar	4	897	12	199,077	31	4,622	82	203,700	13	
Jönköpings	4	202	17½	35,007	27	192	62	35,199	89	
Summa	179	42,460	3½	10,834,579	59	98,450	94	10,933,030	53	

Fördelas, på sätt förut skett, tackjernstillverkningen å nedannämnda bergslager och öfriga orter i Riket, med angifvande af begagnade masugnar, blåsningstid, tillverkningsbelopp, dygnstillverkning samt medelbelopp för hvarje masugn af blåsningstid och tillverkning, med sistnämnda medelbelopp äfvensom tillverkningsbeloppen utjemnade till hela tal, så finnes förhållandet derutinnan för året 1885 hafva varit följande:

Lit. B.

Tackjernstillverkningen inom och utom Bergslag, kalenderåret 1885.

	Begagnade masugnar.	Blåsningstid.		Tillverkningsbelopp.	Dygnstillverkning.	Medelbelopp för hvarje masugn.	
		Antal.	Dygn.			Timmar.	Centner.
	<i>Inom Bergslag.</i>						
Vesterbergslagen i Kopparbergs Län	17	3,710	8	914,569	246.50	218	53,798
Norbergs Bergslag i Vestmanlands Län	11	2,795	—	701,237	250.89	254	63,749
Nya Kopparbergs, Hellefors, Grythytte, Hjulsjö, Lindes och Ramsbergs Bergslager i Örebro Län	23	5,246	8	1,335,992	252.72	228	58,087
Nora, Carlskoga, Lekebergs och Lerbäckes Bergslager i Örebro Län...	23	5,974	9	1,384,041	231.66	260	60,176
Filipstads Bergslag i Vermlands Län	14	3,736	17	846,464	226.53	267	60,462
Summor och medeltal	88	21,462	18	5,182,303	241.45	244	58,890
<i>Utom Bergslag</i>	91	20,997	9½	5,539,778	273.08	231	60,877
Summor och medeltal för hela Riket	179	42,460	3½	10,933,031	257.49	237	61,078
Förhållandet var kalenderåret 1884:							
<i>Inom Bergslag</i>	85	19,241	21	4,599,880	239.05	226	54,116
<i>Utom Bergslag</i>	93	21,119	8	5,528,520	261.77	227	59,436
<i>För hela Riket</i>	178	40,361	5	10,128,400	250.94	227	56,901

Den största för ett verk uppgifna tillverkning har åstadkommits vid det i Kopparbergs Län belägna Domnarfvets jernverk, med fyra under året använda masugnar, hvarest den utgjort 432,290 centner, med en dygnstillverkning af 387.00 centner; hvaremot den minsta för någon verkstad anmälda tillverkning finnes uppgifven för en masugn i Calmar Län, med 1,272 centner och en dygnstillverkning af 84.80 centner.

e) *Gjutgodstillverkningen.*

Enligt hvad redan blifvit omförmäldt och tabellen Lit. A utvisar, har under kalenderåret 1885 vid masugnarna omedelbarligen åstadkommits gjutgods till sammanräknadt belopp af 98,450.94 centner. Vid de egentliga gjuterierna åter, om hvilkas anläggning anmälan hos Bergs-öfverstyrelsen egt rum och från

hvilka i följd deraf uppgifter rörande tillverkningen skolat till nämnda Styrelse ingå, har, genom tackjerna omsmältning, gjutgoods under berörda år blifvit till nedan angifna belopp tillverkad:

			Centner.	℔.
Vesterbottens Län:	Bygdeå Socken	Robertsfors	3,135.	90.
Vesternorrlands Län:	Arnäs Socken	Jerfed	3,990.	—
	Sköns »	Sund	3,870.	35.
	» »	Mohög	2,000.	—
			<u>9,860.</u>	35.
Gefleborgs Län:	Gefle Stad	Gefle gjuteri	11,056.	80.
	Torsåkers Socken	Hofors	11,408.	22.
	Valbo »	Forsbacka	3,673.	10.
			<u>26,138.</u>	12.
Stockholms Stad:		Bergsund	12,071.	80.
Stockholms Län:	Tveta Socken	Bränninge	1,851.	—
	Bromma »	Sundbyberg	6,632.	—
			<u>8,483.</u>	—
Kopparbergs Län:	Falu Stad	Falu gjuteri	2,000.	—
	» »	Falu nya gjuteri	5,006.	—
	Grytnäs Socken	Avesta	7,725.	—
	Nås »	Lindesnäs	548.	23.
	Garpenbergs Socken	Dormsjö	4,233.	—
	Norrbärkes »	Morgårdshammar	5,335.	95.
	Stora Tuna »	Domnarfvet	23,231.	70.
			<u>48,079.</u>	88.
Vestmanlands Län:	Arboga Stad	Arboga gjuteri	19,623.	28.
	Köpings »	Köpings »	13,042.	75.
	Vestanfors Socken	Fagersta	4,207.	17.
			<u>36,873.</u>	20.
Örebro Län:	Bodarne Socken	Laxå	1,840.	91.
	Lerbäckes »	Skyllberg	375.	—
	Askers »	Brefven	7,884.	80.
			<u>10,100.</u>	71.
Skaraborgs Län:	Undenäs Socken	Forsvik	6,193.	—
Vermlands Län:	Eda »	Charlottenberg	2,974.	58.
	Elfsbacka »	Elfsbacka	1,049.	32.
	Fernebo »	Finnsyttan	4,892.	15.
	Rämens »	Liljendal	491.	78.
	Stafsnäs »	Stömned	387.	65.
	Råda »	Hagfors	6,658.	—
			<u>16,453.</u>	48.
Göteborgs och Bohus Län:	Göteborgs Stad	Göteborgs mekaniska verkstad	15,093.	—
	Partille Socken	Jonsered	1,507.	—
			<u>16,600.</u>	—
Södermanlands Län:	Åkers Socken	Åker	2,929.	—
	Frustuna »	Ehrendal	140.	—
	Lilla Mellösa Socken	Hellefors	10,394.	61.
	Tunabergs »	Näfveqvarn	30,083.	54.
	Kila »	Stafsjö	2,063.	29.
			<u>45,610.</u>	44.

			Centner.	℔.
Östergötlands Län:	Risinge Socken	Finspång	17,047.	—
	Motala »	Motala mekaniska verkstad	14,760.	46.
	Qvillinge »	Hult	4,215.	—
				36,022. 46.
Calmar Län:	Lofta Socken	Öfverum	8,060.	01.
	Hallingsbergs Socken	Ankarsrum	17,394.	30.
	Vimmerby »	Storebro	3,035.	—
	Döderhults »	Oskarshamn	1,777.	35.
	Långemåla »	Hornsö	22.	50.
	Ljungby »	Fredrikström	1,269.	—
				31,558. 16.
Jönköpings Län:	Ingatorps Socken	Bruzaholm	4,298.	21.
	Gnosjö »	Häryd	2,174.	16.
	Hakarps »	Husqvarna	39,575.	—
	Åsenhöga »	Marieholm	3,458.	—
	Käreda »	Åminne	1,551.	39.
				51,056. 76.
Kronobergs Län:	Öja Socken	Gemla	218.	40.
	» »	Nya gjuteriet Gemla	1,370.	—
	Skatelöfs Socken	Huseby	912.	—
	Nottebäcks »	Klafreström	3,848.	08.
	Lenhofda »	Säfsjöström	807.	—
	Moheda »	Torp	4,082.	—
	Sandsjö »	Örmo	8,287.	81.
				19,525. 29.
Blekinge Län:	Lösens Socken	Lyckeby		799. 94.
Malmöhus Län:	Malmö Stad	Malmö gjuteri	18,459.	—
	Ystads »	Ystads »	4,020.	62.
	Helsingborgs Stad	Helsingborgs gjuteri	6,393.	27.
				28,872. 89.
			Summa	407,435. 38.

På grund af hvad Collegium i sin underdåniga berättelse angående bergshandteringen för år 1874 anført derom, att åtskilliga med här ifrågavarande fabriksinrättningar jemnförliga verkstäder finnes inom Riket anlagda, utan att om anläggningen af desamma gjorts sådan anmälan, som senast i Kongl. Förordningen angående utsträckt frihet för bergshandteringen den 20 September 1859 § 1 och Kongl. Förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 Juni 1864 § 10 vore föreskrifven, hvadan dessa verkstäder, hvilka i de flesta fall torde af vederbörande hafva betraktats såsom hänförliga till den klass af fabriksinrättningar, som i Kongl. Hallordningen den 2 April 1770 Art. II § 1 samt i Fabriks- och Handtverks-ordningen den 22 December 1846 § 18 afsetts, och å hvilka föreskrifterna i Kongl. Förordningen den 18 Juni 1864 § 9 egt tillämplighet, icke kunde, vid slikt förhållande, vara att räkna till sådana inrättningar, med hvilka Bergs-öfverstyrelsen hade befattning, samt att följaktligen uppgifterna om tillverkningen vid dessa verkstäder icke håller syntes böra, under nu gällande bestämmelser härutinnan, i berättelsen angående bergshandteringen upptagas, men att emellertid ett sammanförande på ett ställe af uppgifterna om den årliga tillverkningen vid samtliga här åsyftade verkstäder för bearbetande af mineral-

rikets alster vore egnadt att i fråga om hela beloppet af tillverkningen gifva, bland annat, en lättare öfversigt, har Collegium äfven nu vidtagit den anordning, att i Collegii underdåniga berättelse angående Fabriker och Manufakturverkskomplex kommer att, jemte tillverkningen vid deri tillförene omförmälda slag af mekaniska verkstäder, under rubriken »Gjuterier och Mekaniska verkstäder» uppgifvas äfven tillverkningen vid de under här ofvan anförda rubrik, lit. c), hörande verkstäder, med anmärkning, att denna senare tillverkning är, såsom åstadkommen vid verkstäder tillhörande bergshandteringen, jemväl i berättelsen rörande denna handtering upptagen.

d) Stångjärnstillverkningen.

Under året 1885 hafva 226 stångjärnsverk, med 663 smälthärdar eller smältugnar, varit begagnade; och har stångjärnstillverkningen uppgått till 6,269,041 centner 86 æ , enligt hvad i nedanstående tabell, Lit. C., finnes närmare angifvet:

Lit. C.

Stångjärnstillverkningen, kalenderåret 1885.

L ä n.	Begagnade		Uppgifven tillverkning.	
	Verk.	Härdar eller ugnar.		
	Antal.	Antal.	Centner.	æ .
Norrbottnens	5	12	43,878	16
Vesterbottnens	3	8	40,190	90
Vesternorrlands	6	15	15,913	36
Gefleborgs	33	74	¹⁾ 718,177	70
Upsala	10	40	289,418	36
Stockholms	5	14	38,030	47
Kopparbergs	28	91	1,106,109	51
Vestmanlands	21	75	²⁾ 877,385	42
Örebro	36	123	1,287,987	64
Skaraborgs	4	4	8,778	82
Vernlands	25	112	981,130	91
Elfsborgs	3	3	5,048	75
Södermanlands	6	10	26,531	30
Östergötlands	18	46	³⁾ 619,658	32
Calmar	9	18	126,565	8
Jönköpings	8	9	17,129	23
Kronobergs	5	5	8,947	93
Blekinge	1	4	58,160	—
Summa	226	663	6,269,041	86

¹⁾ Deraf 127,483.30 centner, tillverkade af Bessemer-göt.

²⁾ » 7,444.38 centner, tillverkade af Martins-göt.

³⁾ » 79,463.07 » d:o af d:o.

De största tillverkningsbeloppen äro uppgifna: för Uddeholms verken i Vermlands Län, med 454,305.70 centner; för Domnarfvets jernverk i Kopparbergs Län, med 410,537.15 centner; för Degerfors bruk i Örebro Län, med 189,054.99 centner och derjemte 18,132.41 centner, utvalsade af smältstycken från andra verk; för Bofors och Björkborns bruk i samma Län, med tillsammans 171,044.15 centner och derjemte 5,312.27 centner, utvalsade af smältstycken från andra verk; för Finspångs och Lotorps bruk i Östergötlands Län, med tillsammans 148,553 centner; varande deremot det minsta tillverkningsbeloppet för något verk uppgifvet för ett bruk i Gefleborgs Län, med 22.05 centner.

Med återopande af hvad i de underdåniga berättelserna för åtskilliga föregående år blifvit anfördt angående ej mindre det förhållandet, att vissa till denna gren af jernhandteringen hörande verk på senare tider börjat användas uteslutande eller i betydligare omfattning för tillverkandet af smältstycken, hvilka, der de ej disponerades direkt för export, hufvudsakligen vid andra, med valsverk försedda, verkstäder välldes och utarbetades, än ock svårigheten att med den form, i hvilken uppgifterna härom inkomme, och i anseende till berörda fördelning af tillverkningsarbetet, kunna, med nöjaktig tillförlitlighet, för alla förekommande fall beräkna, huru stort belopp af här åsyftade tillverkning borde under artikeln »Stångjern» upptagas, samt med omförmälände, att särskildt upptagna belopp tillverkade smältstycken blifvit i ofvan utförda summa tillverkad stångjern inräknade endast för så vidt bestämdt angifvits, att dessa smältstycken antingen inom landet förarbetats till något slags manufaktur eller vore afsedda att i oförändradt skick exporteras; får Collegium för öfrigt i hithörande afseende anmäla, att för nu ifrågavarande år, förutom nyssnämnda, i summa stångjern upptagna, tillverkning af smältstycken, hvilken utgör tillsammans 37,861 centner 13 α , en tillverkning af smältstycken, af hvilka utan tvifvel den öfvervägande andelen blifvit inom landet till stång- eller ämnes-jern bearbetad, finnes särskildt uppgifven

för Norrbottens	Län af	.....	47,709.27	centner,
» Vesternorrlands	»	»	92,558.39	»
» Gefleborgs	»	»	516,944.78	»
» Upsala	»	»	227,536.11	»
» Stockholms	»	»	55,392.15	»
» Kopparbergs	»	»	1,031,390.98	»
» Vestmanlands	»	»	834,224.74	»
» Örebro	»	»	73,653.24	»
» Vermlands	»	»	708,192.25	»
» Elfsborgs	»	»	681.95	»
» Södermanlands	»	»	45,614.60	»
» Östergötlands	»	»	434,677.89	»
» Calmar	»	»	135,336.58	»
» Jönköpings	»	»	2,547.00	»
			<hr/>	
			Summa	4,206,459.93 centner.

e) Ståltillverkningen.

I likhet med hvad i de näst föregående underdåniga berättelserna egt rum, hafva uppgifterna om ståltillverkningen, hvilka dessförinnan varit i en gemensam tabell sammanförda med uppgifterna om manufaktur tillverkningen, här blifvit i en tabell för sig upptagna; och har, enligt hvad den sålunda upprättade tabellen, Lit. D, närmare utvisar, tillverkning af stål under året åstadkommits vid 34 verk till ett belopp af 1,815,511 centner 42 ₰.

Lit. D.

Ståltillverkningen, kalenderåret 1885.

L ä n .	Be- gag- nade verk.	Uppgifven tillverkning.							
		Bessemer-stål.		Martin-stål.		Andra slag.		Summa.	
		Antal.	Centner.	₰	Centner.	₰.	Centner.	₰.	Centner.
Vesternorrlands	1	—	—	—	—	1) 135	44	135	44
Gefleborgs	4	458,965	13	—	—	—	—	458,965	13
Upsala	3	—	—	4,540	24	2) 12,779	17	17,319	41
Kopparbergs	5	406,189	63	172,518	55	3) 6,888	63	585,596	81
Vestmanlands	5	55,461	73	66,957	71	4) 4,020	—	126,439	44
Örebro	5	100,708	3	72,237	42	—	—	172,945	45
Vermlands	8	202,490	80	189,171	39	4) 13,739	55	405,401	74
Elfsborgs	1	—	—	—	—	4) 4,460	—	4,460	—
Östergötlands	1	—	—	28,568	—	—	—	28,568	—
Calmar	1	—	—	15,680	—	—	—	15,680	—
Summa	34	1,223,815	32	549,673	31	42,022	79	1,815,511	42

De under rubriken Bessemer-stål upptagna tillverkningarna hafva åstadkommits å nedannämuda ställen, med följande belopp, nemligen:

vid Iggesund i Gefleborgs Län	88,228.12 centner,
» Sandviken i D:o D:o	175,498.04 »
Trsprt	263,726.16 centner,

1) Garfstål.

2) Deraf 7,717.51 centner brännstål och 5,061.66 centner gjutstål.

3) Deraf 403.20 centner brännstål och 6,485.43 centner gjutstål (enligt Uchatii metod).

4) Brännstål.

	Trsprt	263,726.16 centner,
vid Forsbacka i Gefleborgs Län	103,558.24	»
» Hofors i D:o D:o	91,680.73	»
» Domnarfvet i Kopparbergs Län	131,444.97	»
» Långshyttan i D:o D:o	114,418.66	»
» Ulfshyttan i D:o D:o	29,219.00	»
» Avesta i D:o D:o	131,107.00	»
» Vestanfors i Vestmanlands Län	55,461.73	»
» Bångbro i Örebro Län	85,543.46	»
» Stjernfors i D:o D:o	15,164.57	»
» Långbanshyttan i Vermlands Län	11,983.65	»
» Nykroppa i D:o D:o	76,969.00	»
» Uddeholmsverken i D:o D:o	73,546.00	»
» Björneborgshyttan i D:o D:o	39,992.15	»
	<u>Summa</u>	<u>1,223,815.32 centner.</u>

Tillverkningarna af Martin-stål hafva åstadkommits å nedannämnda ställen, med följande belopp, nemligen:

vid Söderfors i Upsala Län	4,540.24 centner,
» Domnarfvet i Kopparbergs Län.....	172,518.55 »
» Surahammar i Vestmanlands Län ..	36,532.29 »
» Fagersta i D:o D:o	22,657.92 »
» Kolsva i D:o D:o	7,767.50 »
» Hellefors i Örebro Län	36,235.29 »
» Hammarby i D:o D:o	29,781.63 »
» Bofors i D:o D:o	6,220.50 »
» Lesjöfors i Vermlands Län.....	11,811.75 »
» Liljendal i D:o D:o	1,555.40 »
» Uddeholmsverken i Vermlands Län	168,596.99 »
» Elfsbacka i D:o D:o	7,207.25 »
» Finspång i Östergötlands Län.....	28,568.00 »
» Ankarsrum i Calmar Län	15,680.00 »
	<u>Summa</u> 549,673.31 centner.

f) Jern- och stål-manfakturtillverkningen.

För tillverkningen af jern- och stål-manufaktur under året 1885 hafva varit begagnade 146 verk; och är den vid dessa verk åstadkomna tillverkningen af nämnda slag uppgifven till ett sammanräknadt belopp af 1,003,963 centner 8 ₣, enligt hvad nedanstående tabell, Lit. E, närmare utvisar:

Lit. E.

Jern- och stål-manfakturtillverkningen, kalenderåret 1885.

L ä n.	Be- gagnade verk.	Uppgifven tillverkning.									
		Plåt.		Spik.		Redskapssmide.		Diverse annan manufaktur.		Summa.	
		Antal.	Centner.	₣.	Centner.	₣.	Centner.	₣.	Centner.	₣.	Centner.
Norrbottnens	5	—	—	137	84	103	37	21,570	11	21,811	32
Vesterbottnens	2	—	—	666	25	35	76	610	74	1,312	75
Vesternorrlands	9	—	—	375	87	662	4	57,937	48	58,975	39
Gefleborgs	9	—	—	1,484	59	77,541	48	1) 35,971	33	114,997	40
Upsala	2	—	—	—	—	—	—	1,883	19	1,883	19
Stockholms	2	—	—	—	—	210	—	375	—	585	—
Kopparbergs	7	127,032	84	362	35	1,509	38	997	5	129,901	62
Vestmanlands	8	40,707	31	2) 1,064	45	4,173	35	3) 32,569	43	78,514	54
Örebro	16	23,480	62	44,164	36	2,964	12	18,950	68	89,559	78
Skaraborgs	2	—	—	—	—	151	9	368	82	519	91
Vermlands	18	—	—	4) 42,729	64	—	—	5) 28,684	92	71,414	56
Elfsborgs	4	—	—	6) 3,630	—	—	—	1,192	70	4,822	70
Göteborgs och Bohus	3	—	—	—	—	—	—	4,383	86	4,383	86
Södermanlands	6	37,106	70	7) 3,948	20	448	55	290	47	41,793	92
Östergötlands	18	137,220	99	8) 80,900	17	3,898	91	9) 10,945	71	232,965	78
Calmar	9	—	—	23,315	21	4,260	69	10) 41,346	46	68,922	36
Jönköpings	9	—	—	1,027	82	2,789	5	3,152	40	6,969	27
Kronobergs	12	—	—	322	92	1,177	—	996	16	2,496	8
Blekinge	5	22,467	—	44,704	—	—	—	4,962	65	72,133	65
Summa	146	388,015	46	248,833	67	99,924	79	267,189	16	1,003,963	8

1) Deraf 2,051.52 centner ketting, 14,230.61 centner vals-tråd och bandstål samt 7,686 centner hästskor.

2) Deraf 967.69 centner hästskosöm.

3) Deraf 2,221.23 centner linor, 3,172.22 centner ketting.

4) Deraf 4,800 centner hästskosöm.

5) Deraf 15,430.90 centner jerntråd, 1,956.57 centner ståltrådslinor och 1,500 centner träskrufvar.

6) Deraf 3,005.76 centner hästskosöm.

7) Deraf 943 centner hästskosöm.

8) Deraf 2,320 centner rälspek och 203 centner hästskosöm.

9) Deraf 5,989.96 centner jerntråd och 50.86 centner jernduk.

10) Deraf 34,061 centner jerntråd och 6,226 centner ketting.

2:o. Uppfordrad malm af annat slag än jernmalm äfvensom svafvelkis.

Uti de för vinnande af annan malm än jernmalm och för vinnande af svafvelkis arbetade grufvor hafva af dessa mineralier erhållits följande belopp, nemligen:

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.		
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	Ɔ.	
Guld-malm: = (ur 1 grufva) 7,998 centner.	Kopparbergs Län: Falun stad	Stora Kopparbergs grufva	1	1) 7,998	—
		S:a för Kopparbergs Län och Riket	1	7,998	—
Silfver- och Blymalmer: = (ur 21 grufvor) 349,626.32 centner.	Vestmanlands Län: Sala Socken	Sala Silfververks grufvor	3	287,154	—
		S:a för Vestmanlands Län	3	287,154	—
	Örebro Län: Ljusnarsbergs Socken.....	Kafveltorpsfältet	2	23,304	—
	Lindes Socken	Guldsmedshyttfältet.....	2) 1	—	—
	Hellefors Socken	Vestergrufvan	1	1,245	70
		Jan Olofsgrufvan	2) 1	—	—
	Hammars och Lerbäcks Socknar	Åmmebergfältet	15	3) 37,922	62
	Östergötlands Län: Godegårds Socken				
		S:a för Örebro och Öster- götlands Län	20	62,472	32
		Summa för Riket	23	349,626	32

1) Guldförande kvarts.

2) Utan uppgifvet malmfång.

3) Malmen erhållen genom skräddning ur blyhaltig zinkmalm.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.		
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.	
Koppar-malm: = (ur 12 grufvor) 505,675 centner.	Kopparbergs Län:				
	Falu stad	Stora Kopparbergs grufva	1	403,650	—
		S:a för Kopparbergs Län	1	403,650	—
	Örebro Län:				
	Ljusnarbergs Socken	Ljusnarbergsfältet	1	7,427	—
		D:o	¹⁾ 2	—	—
		Kafveltorpsfältet	3	²⁾ 26,923	—
		D:o	¹⁾ 4	—	—
	Ramsbergs Socken	Håkansbodafältet	2	1,650	—
		D:o	¹⁾ 1	—	—
	Grythytte Socken	Stensgrufvan	¹⁾ 1	—	—
	Hjulsjö Socken	Johannesbergs- och Fred- riksbergsgrufvorna	¹⁾ 2	—	—
		S:a för Örebro Län	16	36,000	—
	Södermanlands Län:				
	Tunabergs Socken	De Beschiska grufvan	1	³⁾ 3,420	—
		S:a för Södermanlands Län	1	3,420	—
	Östergötlands Län:				
	Värna Socken	Storgrufvan	1	573	—
		Bondschachtet	1	23,585	—
		Steffenburgsgrufvan	1	37,756	—
Björnsätters Socken	Grönhögsgrufvan	1	691	—	
	S:a för Östergötlands Län	4	62,605	—	
	Summa för Riket	22	505,675	—	
Kobolt-malm: = (ur 5 grufvor) 3,214.18 centner.	Calmar Län:				
	Gladhammars Socken	Gladhammarsfältet	5	⁴⁾ 3,214	18
	S:a för Calmar Län och Riket	5	3,214	18	

¹⁾ Utan uppgifvet malmfång.

²⁾ Malmen delvis innehållande jemte koppar äfven bly och en ringa mängd zink.

³⁾ Malmen jemväl innehållande kobolt.

⁴⁾ Malmen delvis jemväl innehållande koppar.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.		
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.	
Nickel-malm: = (ur 4 grufvor) 52,047 centner.	Vesternorrlands Län:				
	Attmars Socken	Södra Saggmyrgrufvan	1	2,700	—
		S:a för Vesternorrlands Län	1	2,700	—
	Kopparbergs Län:				
	Leksands Socken	Löfsjö grufva	1	15,597	—
		S:a för Kopparbergs Län	1	15,597	—
	Östergötlands Län:				
	Qvillinge Socken	Qvillinge grufva	1	55	—
		S:a för Östergötlands Län	1	55	—
	Jönköpings Län:				
	Alsheda Socken	Klefva grufvefält	1	33,695	—
		S:a för Jönköpings Län	1	33,695	—
		Summa för Riket	4	52,047	—
Zink-malm: = (ur 21 grufvor) 1,143,067.38 centner.	Upsala Län:				
	Dannemora Socken	Dannemora malmfält... .. .	1	11,730	—
		S:a för Upsala Län	1	11,730	—
	Kopparbergs Län:				
	Norrbärkes Socken	Vester Silfbergsfältet	1	13,073	—
		S:a för Kopparbergs Län	1	13,073	—
	Örebro Län:				
	Ljusnarsbergs Socken ...	Kafveltorpsfältet	3	13,363	—
	Lerbäcks och Hammars Socknar	Lyckgrufvan, m. fl.	1) ¹⁾ 16		
	D:o d:o d:o		12		
	Östergötlands Län:	Åmmebergfältet	3	1,096,791	38
	Godegårds Socken				
		S:a för Örebro och Östergötlands Län	34	1,110,154	38
Vermlands Län:					
Fernebo Socken	Kobergs zinkgrufva	1	8,110	—	
	S:a för Vermlands Län	1	8,110	—	
	Summa för Riket	37	1,143,067	38	

¹⁾ Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	Æ.
Mangan-malm: = (ur 10 grufvor) 143,297.21 centner.	Vermlands Län:			
	Fernebo Socken	Långbansfältet.....	1	¹⁾ 48,350 —
		Pajsbergsgrufvan	1	¹⁾ 27,345 —
		<u>S:a för Vermlands Län</u>	<u>2</u>	<u>75,695 —</u>
	Jönköpings Län:			
	Ödestugu och Rogberga Socknar	Hohults grufvor.....	3	²⁾ 2,500 —
		Spexeryds grufvor	5	²⁾ 65,102 21
	<u>S:a för Jönköpings Län</u>	<u>8</u>	<u>67,602 21</u>	
	<u>Summa för Riket</u>	<u>10</u>	<u>143,297 21</u>	
Svafvel-kis: = (ur 1 grufva) 43,969 centner.	Kopparbergs Län:			
	Falu Stad	Stora Kopparbergs grufva	1	43,969 —
		<u>S:a för Kopparbergs Län</u>	<u>1</u>	<u>43,969 —</u>
	<u>Summa för Riket</u>	<u>1</u>	<u>43,969 —</u>	

Dessutom hafva å fyndigheter, tillhörande här ifrågavarande slag, blifvit under året försvarsvis och utan uppgifvet malmfång arbetade följande antal grufvor, nemligen: å *bly- och silfver-malm* inom Norrbottens Län 4 grufvor; å *kopparmalm* inom Vesternorrlands Län 1 grufva, inom Jemtlands Län 2 grufvor, inom Vestmanlands Län 1 grufva och inom Jönköpings Län 7 grufvor; å *koboltmalm* inom Örebro Län 1 grufva; å *nickelmalm* inom Vesternorrlands Län 3 grufvor och inom Jönköpings Län 1 grufva; å *manganmalm* inom Jönköpings Län 13 grufvor; samt å *svafvelkis* inom Vesternorrlands Län 1 grufva och inom Jönköpings Län 1 grufva.

3:o. De så kallade Ädlare Verken, med dervid åstadkomna tillverkningar.

Guld.

Vid *Konung Gustaf III:s silfververk* i Falun hafva erhållits 106 æ 76 ort 52 korn guld.

Vid *Kafveltorps blyhytta* i Örebro Län hafva genom extraktion ur guldhaltigt silfver erhållits 4 æ 85 ort guld.

Vid *Åtvidabergs kopparverk* i Östergötlands Län hafva erhållits 70 ort guld.

Tillsammans hafva sålunda inom Riket tillverkats 112 æ 31 ort 52 korn guld.

Tillverkningen vid nämnda verk är afradsfri.

¹⁾ Braunit och Hausmannit.

²⁾ Brunsten.

Silfver.

Vid *Konung Gustaf III:s silfververk* i Falun har åstadkommit en tillverkning af 1,124 a 80 ort 40 korn silfver. Tillverkningen vid nämnda verk är afradsfri.

Sala silfververk i Vestmanlands Län: Grufvebrytningen har här drifvits i 62 arbetsrum, alla för Sala bergslags räkning, inom Odalgrufvefältet. Af dessa arbetsrum hafva tillhört Torgschachtsgrufvan 6, Stor- eller Drottning-grufvan 33 och Carlschachtsgrufvan 23, samt varit brutna: på malm i fast klyft, medelst vägg- och pall-strossning 27, för nya fyndigheters uppsökande medelst ortdrifning 26, samt för afsänkning 9. Orterna hafva drifvits till en sammanlagd längd af 709.7 fot och sänkingsarbetena utförts till sammanlagdt djup af 210.9 fot. Ur grufvorna hafva uppfodrats 653,683 centner berg, hvarur erhållits 4,353 centner stufmalm, 140,530 centner vaskmalm samt 142,271 centner s. k. sylta, eller tillsammans 287,154 centner malm.

Stufmalms silfverhalt har i medeltal utgjort: helstuffens 31.7 ort pr centner och halfstuffens 19.5 ort pr centner.

Vaskmalmen har innehållit omkring 3.5 procent bly, med en silfverhalt af omkring 2.3 ort pr centner.

I anrikningsverket och i vaskverken hafva förarbetats 192,130 centner vaskmalm och sylta, dervid erhållits 12,988.55 centner slig, med en silfverhalt i medeltal af 17.11 ort per centner.

För blysmältningen hafva från de förberedande processerna blifvit uppförda 17,921.71 centner stufmalm och sliger samt 3,153.31 centner »hård, glete, abstrich, skumbly och flygstoffs-briketter», hvaraf, efter afdrifning och finering, erhållits 2,925 a 28 ort fint silfver.

Den egentliga afraden utgör $\frac{1}{10}$ af tillverkningen.

Utom ofvannämnda tillverkning vid silfververket har derstädes ur after från de gamla valsverken under året, genom extraktion på våta vägen, framstälts 881 a 73 ort silfver. Denna senare tillverkning har varit afradsfri.

Af silfververkets ränteersättningsfond, som enligt nådigt Bref till Kammar- och Commerce-Collegierna den 28 Mars 1873, skolat vid utgången af kalenderåret 1873 anses vara fullbildad och vid sistnämnda tid uppnått ett kapitalbelopp af 330,531 kronor 50 öre, voro, enligt inkomna räkenskaper öfver sagda fond, vid årets slut hos Sala bergslag innestående ett belopp af 88,853 kronor 50 öre samt återstoden, 241,678 kronor, placerad mot skuldförbindelser, intecknade i fastigheter å landet.

Vid *Kafveltorps blyhytta* i Örebro Län hafva genom extraktion ur verkby erhållits 416 a 34 ort silfver.

Vid *Åtvidabergs kopparverk* i Östergötlands Län hafva tillverkats 124 a 90 ort silfver.

Tillverkningen vid sistnämnda två verk är afradsfri.

Sammanräknade silfvertillverkningen inom Riket har för året sålunda utgjort 5,473 a 5 ort 40 korn.

Koppar.

Stora Kopparberget i Kopparbergs Län: Antalet af de under året i Stora Kopparbergs grufva brutna arbetsrum har uppgått till 49, af hvilka drifvits: 31 på malmfång, 9 på försök, 8 för vinnande af kommunikationer samt 1 för annat ändamål. Af dessa arbetsrum hafva brutits 44 i fast klyft och 5 i ras. Berguppfordringen har uppgått till 1,086,835 centner, af hvilka erhållits i nästföregående tabell för denna grufva upptagna 403,650 centner kopparmalm och 43,969 centner svafvelkis samt 7,998 centner guld-förande quartz. Koppartillverkningen, som under året uteslutande åstadkommits genom lakning och utfällning, har uppgått till ett belopp af 10,424 centner 95 ‰ raffinerad koppar.

Vid *Korsnäs slaggbbrukshytta* i Vika Socken, Kopparbergs Län, äro tillverkade 11 centner skärsten.

Kafveltorps kopparverk i Ljusnarsbergs Socken och Örebro Län: härstädes hafva nedsmälts 38,426.25 centner kopparmalm, hvaraf erhållits 12,623 centner skärsten. Af 8,077.75 centner rostad skärsten hafva tillverkats 2,492.10 centner råkoppar, och af 2,392.10 centner råkoppar 1,939 centner 50 ‰ garkoppar.

Vid *Ljusnarsbergs kopparverk* i samma Socken och Län hafva, genom nedsmältning af 1,515 centner kopparskärsten, erhållits 200 centner råkoppar, som vid garning lemnat 177 centner 60 ‰ garkoppar.

Vid *Bångbro kopparverk* i samma Socken och Län hafva tillverkats 382 centner 54 ‰ garkoppar.

Åtvidabergs kopparverk i Åtvids Socken och Östergötlands Län: På den s. k. våta vägen hafva behandlats 45,684 centner kopparmalm från Bersbo malmfält och 235 centner, inköpta från Norbergs malmfält i Vestmanlands Län, hvarvid erhållits 1,701.05 centner cementkoppar. Derjemte hafva genom nedsmältning i schaktugn af 4,284.75 centner kopparmalm och 2,267.38 centner »krats», erhållen vid garning och raffinering af cementkoppar, tillverkats 1,152.74 centner rik skärsten eller s. k. trottsten.

Af förenämnda belopp cementkoppar och skärsten äfvensom genom nedsmältning af 246.97 centner skrotkoppar och något hädgods hafva åstadkommits 728.98 centner garkoppar och 936.68 centner raffinerad koppar, eller tillsammans 1,665 centner 66 ‰ koppar.

Vid *Tunabergs kopparverk* i Tunabergs Socken och Södermanlands Län hafva af föregående år tillverkad råkoppar samt af »nasgods» tillverkats 64 centner 70 ‰ garkoppar.

Vid *Gladhammars kopparverk* i Gladhammars Socken och Calmar Län hafva erhållits 858.67 centner »koncentrationssten», innehållande 43 $\%$ koppar och 1.25 $\%$ kobolt.

Enligt hvad nu blifvit omförmäldt, är koppartillverkningen i Riket under ifrågavarande år att upptaga till 3,293.32 centner garkoppar, 11,361.63 centner raffinerad koppar samt 100 centner råkoppar; och om råkopparn varder, efter förhållandet emellan den forna stapelstads- och allmänna råkoppar-vigten, reducerad till garkoppar, eller från 100 centner till 90 centner 91 ‰ , skulle hela tillverkningen motsvara 14,745 centner 86 ‰ dels garkoppar, dels raffinerad koppar.

Vid Tunaberg har erlagts afrad med $\frac{1}{30}$ af tillverkningsbeloppet. Vid de öfriga här nämnda verken är tillverkningen afradsfri.

Nickel.

Vid *Sägmyre nickelverk* i Bjursås Socken, Kopparbergs Län, hafva tillverkats 266 centner 34 q nickelspeis.

Vid *Klefva nickelverk* i Alsheda Socken, Jönköpings Län, hafva nedsmälts 35,067 centner malm samt erhållits 273 centner 68 q pulvernichel och 1,045 centner 55 q s. k. koncentrationssten.

Tillverkningen vid båda dessa verk är afradsfri.

Messing.

Tillverkningen här af har utgjort:

	Centner.	q .	ort.
Vid <i>Skultuna messingsbruk</i> i Skultuna Socken och Vestmanlands Län...	5,846.	99.	64.
» <i>Torshammars manufakturverk</i> i Norbergs Socken och samma Län...	92.	37.	49.
» <i>Gusums messingsbruk</i> i Ringarums Socken och Östergötlands Län ¹⁾	1,957.	67.	—
Summa	7,897.	4.	13.

4:o. Diverse Verk och Tillverkningar.

Kopparhamrar och Kopparvalsverk.

Tillverkningen vid dessa verk har utgjort:

	Centner.	q .	ort.
Vid <i>Johannisfors</i> i Stockholms Län..... ²⁾	80.	—	—
» <i>Skultuna</i> i Vestmanlands Län.....	6,615.	58.	24.
» <i>Granefors</i> i Blekinge Län	1,581.	87.	75.
Summa	8,277.	45.	99.

Gjutgods af annan metall än jern.

Tillverkningen af sådant gjutgods uppgifves vara åstadkommen till följande belopp:

	Centner.	q .	ort.
Vid <i>Stora Kopparberget</i> i Kopparbergs Län..... ³⁾	236.	83.	—
» <i>Arboga mekaniska verkstad</i>	135.	87.	—
» <i>Köpings</i> »	180.	—	—
» <i>Torshammars manufakturverk</i> i Vestmanlands Län.....	51.	77.	90.
» <i>Motala mekaniska verkstad</i>	977.	54.	—
» <i>Finnshyttan</i> i Vermlands Län.....	26.	5.	—
» <i>Göteborgs mekaniska verkstad</i>	286.	12.	—
» <i>Jonsereds gjuteri</i> i Göteborgs och Bohus Län	25.	26.	—
» <i>Ystads mekaniska verkstad</i>	33.	17.	—
Summa	1,952.	61.	90.

¹⁾ Deraf 162.65 ctr messingstråd, 6.68 centner messingsduk och 1,788.34 centner skostift, andra stift och nålar. ²⁾ Vallonformor. ³⁾ Fosforbrons.

Bly

har blifvit tillverkad till följande belopp:

	Centner.	ö.
Vid <i>Sala silfververk</i>	1) 2,069.	76.
» <i>Kafveltorps hytta</i> i Ljusnarsbergs Socken, Örebro Län	2) 4,215.	82.
	Summa	6,285. 58.

Dessutom är uppgifven vid *Sala Silfververk* en tillverkning af 287.⁹³ centner silfverglitt eller röd glete till afsalu.

Zink.

Ur de bolaget *La Vieille Montagne* tillhöriga grufvor inom *Åmmebergs malmfält*, beläget dels i *Lerbäcks* och *Hammars Socknar* i *Örebro Län*, dels i *Godegårds Socken* i *Östergötlands Län*, hafva, jemte ett ur den vunna malmen erhållet, till 37,922.⁶² centner angifvet, belopp blymalm, blifvit, enligt hvad å sidan 24 omförmäts, uppfordrade 1,096,791.³⁸ centner zinkmalm. Ur denna malm äro utsofrade 173,757.¹³ centner stuffblende, hvarjemte i vaskverk blifvit behandlade 934,703.³⁵ centner fattigare zinkmalm, af hvilka erhållits 387,107.¹⁷ centner koncentreradt vaskblende. Af vaskblende hafva rostats 391,272.²⁶ centner, som lemnat 359,629.⁹⁰ centner rostadt blende.

Dessutom hafva, enligt hvad å sidan 24 angifvits, ur 1 grufva i *Dannemora malmfält* i *Upsala Län* upphemtats 11,730 centner, ur 1 grufva i *Kopparbergs Län* 13,073 centner, ur *Kafveltorps grufvor* i *Örebro Län* 13,363 centner samt ur 1 grufva i *Vermlands Län* 8,110 centner zinkmalm.

Metallisk zink har icke blifvit inom Riket tillverkad.

Kobolt.

Vid *Falu metallextraktionsverk* hafva tillverkats 91 centner koboltoxid, 2 centner 19 « koboltfosfat och 12 « koboltkarbonat.

Vid *Tunaberg* i *Södermanlands Län* har af kobolthaltigt gods från *Tunabergs koppargrufva* genom vaskning erhållits renad koboltmalm till ett belopp af 771 «, af hvilket senare belopp i afrad erlagts $\frac{1}{30}$.

Vid *Gladhammars koboltverk* i *Calmar Län* hafva framställts 835.⁸⁵ centner »nas» med en kobolt-halt af 10 %—14 %.

Brunsten.

Af de enligt uppgift å sidan 25, ur *Hohults grufvor* i *Jönköpings Län* erhållna belopp brunsten hafva genom förmalning blifvit pulveriserade 1,000 centner.

1) Deraf 1,939.⁸³ centner »mjukt bly» och 129.⁹³ centner »hårdbly».

2) »Raffinadbly».

Svafvel.

Tillverkningen här af har utgjort:

	Centner.	℔.
Vid <i>Falu svafvelverk</i>	6,140.	55.
Summa	6,140.	55.

Jernvitriol.

Tillverkningen här af har utgjort:

	Centner.	℔.
Vid <i>Falu vitriolverk</i>	7,332.	—
» <i>Dylta</i> » i Örebro Län	339.	20.
» <i>Ölands</i> » i Calmar Län	2,618.	—
Summa	10,289.	20.

Rödfärg.

Tillverkningen här af har utgjort:

	Centner.	℔.
Vid <i>Falu rödfärgsverk</i>	28,340.	53.
» <i>Falu Nya</i> »	7,440.	—
» <i>Tomtebo</i> » i Kopparbergs Län	4,000.	—
» <i>Östra Silfbergs</i> » i D:o D:o	110.	—
» <i>Dylta</i> » i Örebro Län	3,523.	20.
» <i>Ölands</i> » i Calmar Län	1) 530.	—
Summa	43,943.	73.

För tillverkningen af jernvitriol och rödfärg vid Dylta har afrad skolat utgå med $\frac{1}{30}$ af tillverkningen. Tillverkningen af dessa slags produkter äfvensom af svafvel vid öfriga verk, för hvilka sådan tillverkning här uppgifvits, är afradsfri.

Alun.

Häraf äro tillverkade:

	Centner.	℔.
Vid <i>Ölands alunverk</i> i Calmar Län	4,066.	40.
» <i>Andrarums</i> » i Kristianstads Län	434.	34.
Summa	4,500.	74.

¹⁾ Dessutom är uppgifven en tillverkning af 530 centner »slanfärg».

Blyerts.

Häraf hafva åstadkommits:

	Centner.	℔.
Vid <i>Norbergs blyertsverk</i> i Vestmanlands Län	448.	15.
	Summa 448.	15.

Marmor.

Vid *Kolmårdens marmorbruk* i Östergötlands Län hafva arbeten häraf blifvit förfärdigade till ett värde af 5,766 kronor 30 öre samt vid *Claestorps marmorbruk* i Södermanlands Län till ett värde af 6,000 kronor, utgörande de uppgifna värdebeloppen tillsammans 11,766 kronor 30 öre.

Stenkol.

Häraf hafva blifvit uppbrutna:

Vid *Höganäs* i Malmöhus Län:

		Kubikfot.
af sorten N:o 1	756,860.	
» » N:o 2	1,349,211.	
» » N:o 3	526,570.	2,632,641.
» <i>Vallåkra</i> Bolags Stenkolsfält vid <i>Billesholm</i> i samma Län:		
af sorten N:o 1	1,821,474.	
» » N:o 2	621,240.	2,442,714.
» <i>Kroppps</i> Bolags Stenkolsfält vid <i>Bjuf</i> i samma Län		
		2,124,122.
» <i>Boserups</i> Bolags Stenkolsfält vid <i>Boserup</i> i samma Län:		
af sorten N:o 1	52,289.	
» » N:o 2	3,300.	
» » N:o 3	7,213.	62,802.
» <i>Skromberga</i> Stenkolsfält i Ekeby Socken i samma Län:		
af sorten N:o 1	390,666.	
» » N:o 2	355,086.	
» » N:o 3	305,790.	1,051,542.
	Summa 8,313,821.	

De, enligt hvad nu blifvit omförmäldt, under kalenderåret 1885 åstadkomna bergverksprodukter äro i nedanstående tabell, Lit. G, summariskt för hvarje slag, upptagna; varande äfven, för jemförelse härutinnan, produktionsbeloppen under den näst föregångna tiden från och med kalenderåret 1881 i tabellen införda.

Lit. G. *Bergverksprodukter för tiden från och med kalenderåret 1881 till och med kalenderåret 1885.*

	Kalenderåret 1881.	Kalenderåret 1882.	Kalenderåret 1883.	Kalenderåret 1884.	Kalenderåret 1885.
Jernmalm, Bergmalm..... Centner	19,312,723.50	20,961,327	20,743,073.68	21,343,229.42	20,494,489
Do Sjö- och Myr-malmer »	122,318.85	43,447.35	79,639.35	54,188.70	51,527.40
Tackjern, oberäknadt gjutgods, tillverkadt vid masugnarna..... »	10,116,832.47	9,261,000.62	9,735,433.10	9,955,300.90	10,834,579.59
Gjutgods, tillverkadt vid masugnarna »	126,690.41	124,255.28	206,947.73	173,098.81	98,450.94
Gjutgods, tillverkadt genom tackjerns omsmältning..... »	324,674.85	352,944.33	378,754.08	401,003.52	407,435.38
Stångjern..... »	5,886,521.78	6,185,362.11	6,105,818.29	6,394,126.66	6,269,041.86
Stål..... »	1,169,484.57	1,381,653.79	1,548,283.45	1,585,264.86	1,815,511.42
Jern- och Stål-manufaktur..... »	893,112.91	1,021,210.60	1,035,318.12	1,033,097.29	1,003,963.08
Guldmalm..... »	—	—	60,777	1,129	7,998
Silfver- och Bly-malmer..... »	276,844.63	322,771.78	328,301.19	374,538	349,626.32
Guld..... ₤	4.0234	40.7456	88.1623	46.4220	112.3152
Silfver..... »	2,768.7545	3,602.4444	4,031.97	4,273.6916	5,473.0540
Kopparmalm..... Centner	690,507.38	606,154.13	604,145.62	566,648.80	505,675
Koppar..... »	23,867.71	18,907.97	17,606.07	15,537.75	14,745.86
Nickelmalm..... »	50	6,330	20,160	73,035	52,047
Nickelsten..... »	104.94	—	85.10	235	1,045.55
Nickelspeis..... »	—	309.56	—	—	266.34
Nickelkoppar..... »	197.61	480.554	592.70	496.558	273.68
Messing..... »	6,318.7492	6,587.0901	7,242.6547	8,861.9501	7,897.0413
Kopparsmide..... »	4,928.12	6,115.8120	6,255.3118	7,240.5256	8,277.4599
Gjutgods af annan metall än jern »	3,312.6268	3,062.75	3,187.9955	2,343.8103	1,952.6190
Bly..... »	8,982.28	5,723.41	2,131.62	8,568.16	6,285.58
Zinkmalm..... »	¹⁾ 1,030,653.86	¹⁾ 1,088,162.23	¹⁾ 1,066,805.31	¹⁾ 1,056,113	¹⁾ 1,143,067.38
Koboltmalm..... »	13,089.53	12,137	4,172.03	1,316.99	3,214.18
Koboltmalm, renad..... ₤	1,046	1,501	1,278	1,005	771
Koboltoxid..... Centner	9.67	58.40	(Kobaltsulfat) 12.22	65.89	91
Koboltfosfat..... »	—	—	—	—	2.19
Koboltkarbonat..... ₤	—	—	—	—	12
Manganmalm..... Centner	39,022	39,357	95,101.50	86,153.46	143,297.21
Svafvelkis..... »	31,900	36,028	37,846	38,522	43,969
Svafvel..... »	3,374.45	8,125.30	5,730.70	5,624	6,140.55
Jernvitriol..... »	9,295.34	9,177.65	9,443.20	9,157.80	10,289.20
Rödfärg..... »	29,002	35,112.50	18,049	30,528	43,943.73
Alun..... »	6,059.76	7,027	4,748.16	4,855.04	4,500.74
Blyerts..... »	919	816.60	702.20	618.30	448.15
Marmor..... till värde i Kronor af	8,788.59	7,154.03	34,898.02	8,056.15	11,766.30
Stenkol..... Kubikfot	5,633,394	6,842,998	7,304,804	7,873,237	8,313,821

¹⁾ Från beloppet uppfordrad zinkmalm är här afräknadt ett belopp nr samma malm utsofrad blymalm.

5:o. **Arbetskraft.**

Vid bergverks- och bruks-rörelsen hafva, enligt de uppgifter, som derom inkommit, under året varit använda 28,846 arbetare, såsom i följande tabell, Lit. H, finnes närmare angifvet.

Lit. H. *Antal arbetare, använda vid bergverks- och bruks-rörelsen, kalenderåret 1885.*

	Jerngrufvorna.				Jernverken.					Andra verk med tillhörande grufvor.				Summa Summarum.
	Sjändige.	Tillfällige.	Qvinnor och barn.	Summa.	Masugnarna.	Stångjensverken.	Manufakturverken och Gjuterierna.	Ej klassificerade.	Summa.	Guld-, Silver- och Bly-verken.	Kopparverken.	Åtskilliga andra.	Summa.	
Norrbottnens Län	—	20	—	20	45	154	23	—	222	—	—	—	—	242
Vesterbottnens »	—	—	—	—	22	47	44	—	113	—	—	—	—	113
Vesternorrlands »	—	—	—	—	74	86	130	95	385	—	—	5	5	390
Gefleborgs »	162	—	89	251	567	875	492	354	2,288	—	—	—	—	2,539
Upsala »	359	—	—	359	151	395	28	37	611	—	—	1	1	971
Stockholms Län och Stad	127	24	27	178	48	96	—	—	144	—	—	—	—	322
Kopparbergs Län	1,105	75	63	1,243	1,006	1,154	299	758	3,217	45	481	55	581	5,041
Vestmanlands » { Utom Sala Bergs- hauptmans Distrikt	1,023	—	55	1,078	347	1,037	258	32	1,674	—	—	155	155	2,907
Sala Bergshauptmans Distrikt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	305	—	—	305	305
Örebro Län	1,481	323	291	2,095	1,043	1,313	486	—	2,842	120	145	708	973	5,910
Skaraborgs »	—	—	—	—	21	17	103	—	141	—	—	—	—	141
Vermlands »	755	69	109	933	503	1,112	499	112	2,226	—	—	—	—	3,159
Elfsborgs »	—	—	—	—	—	34	127	3	164	—	—	—	—	164
Göteborgs och Bohus Län	—	—	—	—	—	—	496	—	496	—	—	—	—	496
Södermanlands Län	213	49	8	270	89	28	282	—	399	—	18	—	18	687
Östergötlands »	38	—	5	43	100	483	386	—	969	—	230	522	752	1,764
Calmar »	—	—	—	—	84	155	242	—	481	—	35	47	82	563
Jönköpings »	—	—	—	—	44	43	232	18	337	—	—	113	113	450
Kronobergs »	—	—	—	—	—	23	264	—	287	—	—	—	—	287
Blekinge »	—	—	—	—	—	56	197	—	253	—	—	9	9	262
Kristianstads »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	9
Malmöhus »	—	—	—	—	—	—	922	—	922	—	—	1,202	1,202	2,124
Summa	5,263	560	647	6,470	4,144	7,108	5,510	1,409	18,171	470	909	2,826	4,205	28,846

hvarjente vederbörande bergmästare uppgifvit, att den arbetskraft, som blifvit använd för upptagandet af det inom Jönköpings och Kronobergs Län upphemtade, här ofvan angifna, belopp sjö- och myr-malmer vore att anse såsom motsvarande 792 mansdagsverken.

I afseende å *olycksfall*, timade bland de vid bergverk under året sysselsatta arbetare, har blifvit anmäldt:

att inom Vesternorrlands Län: vid Sörfors bruk en person blifvit skadad i ena benet under valsning af jerntråd;

att inom Kopparbergs Län: vid Sultinggrufvan i Ludvika Socken två personer blifvit af ett vådaskott så svårt skadade, att den ene straxt derefter och den andre efter några dagar afidit; i Humbobergsgrufvan, i Norrbärkes Socken, en person, sysselsatt vid pågående länsning af denna grufva, träffats af en nedfallande bergskifva och ögonblickligen dödats;

att inom Stockholms Län: vid Skedika grufvefält en person så illa skadats af utströmmande ånga och vatten från ett brustet ångrör, att han deraf ljutit döden;

att inom Södermanlands Län: i Kantorps grufva en person blifvit svårt, ehuru icke dödligt, skadad af ett skott, som afgick under laddning;

att inom Östergötlands Län: i Nartorps grufva en person nedstörtat i grufvan och skadat sig så illa, att han till följd deraf afidit;

att inom Örebro Län: vid Dalkarlsbergs grufvor en person fått ena låret afbrutet af en nedfallande sten, men blifvit återställd; vid Åmmebergsfältet en person, som olofligen hoppat upp på taket på hissen för att medfölja densamma, blifvit ihjelklämd mellan hissen och schachtets vägg; vid Högbornsfältet en person, som mot förbud sökt följa en uppgående malmtunna, fallit ned i grufvan och omkommit;

att inom Vermlands Län: vid Persbergsfältet i Storgrufvan två personer nedfallit från en stege som brustit, hvarvid den ene omkommit och den andre svårt skadats; i Krangrufvan en person vid borrhning blifvit skadad i hufvudet samt på hals och rygg genom explosion af nitroglycerin, som anträffats osönderdelad efter en föregående skjutning; i Gustaf Adolfsgrufvan en person fått ena benet afslaget af en lossna vid brytning å väggen, en person skadats i ena ögat af en stålskärfa från släggan, och en person skadats i bröst och rygg genom fall i ett störtshakt; i Torskebäcksgrufvan en person skadats och förlorat ena ögat genom en stålskärfa från brytspettet, samt en person förlorat ett finger under brytning å väggen; i Hällgrufvan en person nedfallit från en ställningsstege och afbrutit ena nyckelbenet; i Tabergs grufvor en person fått två tår afslagna; i Finnmosse grufvor en person blifvit skadad af ett skott, men återställd; i Sundsgrufvefältet en person lidit svårare skada genom fall i ett schacht, men blifvit återställd, samt en person afbrutit ena armen under byggnadsarbete i dagen;

att inom Calmar Län: vid Gladhammars grufvor en person skadats genom ett olycksfall, men blifvit återställd;

att inom Jönköpings Län: vid Spexeryds grufvefält en person förlorat ena ögat genom en dynamitexplosion;

att inom Malmöhus Län: vid Bjufs stenkolsfält en person förlorat lifvet genom fall vid reparation af pumpschachtet; vid Billesholms stenkolsfält två personer omkommit af i grufvan erhållna skador; vid Skromberga stenkolsfält en person genom fall från en stege skadat sig så svårt att han till följd deraf afidit; samt

att inom Blekinge Län: vid Kallinge bruk en person af ånghammaren skadats, så att högra handen måst aftagas;

varande alltså antalet af dem, som genom omförmälda olyckshändelser blifvit skadade, trettio, af hvilka tolf till följd af de lidna skadorna ljutit döden.

Enligt inkomna uppgifter, hafva vid bergverks- och bruks-driften varit begagnade 216 ångmaskiner *), af hvilka 115 vid grufvorna, nemligen 1 i Gefleborgs Län, 3 i Upsala Län, 1 i Stockholms Län, 20 i Kopparbergs Län, 14 i Vestmanlands Län, 31 i Örebro Län, 2 i Vermlands Län, 9 i Södermanlands Län, 7 i Östergötlands Län, 2 i Calmar Län, 2 i Jönköpings Län och 23 i Malmöhus Län; 10 vid masugnarna, nemligen 3 i Gefleborgs Län, 2 i Upsala Län, 2 i Vestmanlands Län, 1 i Vermlands Län och 2 i Calmar Län; 54 vid stångjerns- och manufaktur-verken, nemligen 2 i Norrbottens Län, 3 i Vesternorrlands Län, 14 i Gefleborgs Län, 9 i Upsala Län, 1 i Stockholms Län, 6 i Kopparbergs Län, 2 i Vestmanlands Län, 9 i Örebro Län, 1 i Göteborgs och Bohus Län, 3 i Östergötlands Län, 1 i Calmar Län och 3 i Blekinge Län; samt 37 vid andra verk, nemligen 2 i Vesternorrlands Län, 3 i Gefleborgs Län, 3 i Kopparbergs Län, 2 i Vestmanlands Län, 1 i Calmar Län, 2 i Jönköpings Län, 1 i Kronobergs Län och 23 i Malmöhus Län.

6:o. Inmutningar och Hvilostånd.

På sätt nedanstående tabell närmare utvisar, hafva under året af vederbörande tjänstemän blifvit utfärdade 497 mutsedlar å följande mineralanledningar, nemligen:

Lit. I.

Mutsedlar, utfärdade kalenderåret 1885.

	Jernmalm.		Guld, Silver- och Blymalmer.	Kopparmalm.	Nickelmalm.	Mangannalm.	Zinkmalm.	Svafvelkis.	Blyerts.	Summa.
	Bergmalm.	Sjö- och Myr- malmer.								
1:o) Å nyupptäckta fyndigheter:										
Af Bergshauptmannen vid Sala Silfververk	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2
» Bergmästaren i Norra Bergmästare-Distriktet	—	—	—	6	7	—	—	—	1	14
» D:o i Gefle—Dala Bergmästare-Distrikt	47	—	4	36	7	—	—	10	—	104
» D:o i Östra Bergmästare-Distriktet med Östergötlands och Calmar Län	110	—	6	6	2	—	5	—	4	133
» D:o i Mellersta Bergmästare-Distriktet	12	—	1	1	—	—	—	—	—	14
» D:o i Vestra d:o	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	170	—	13	49	16	—	5	10	5	268
2:o) Å förut inmutade fyndigheter:										
Af Bergmästaren i Norra Bergmästare-Distriktet	1	—	1	20	1	—	—	—	—	23
» D:o i Gefle—Dala Bergmästare-Distrikt	66	—	6	16	1	—	10	1	—	100
» D:o i Östra Bergmästare-Distriktet med Östergötlands och Calmar Län	7	—	—	—	1	—	—	—	—	8
» D:o i Mellersta Bergmästare-Distriktet	47	—	1	—	—	—	—	—	—	48
» D:o i Vestra d:o	35	—	4	6	—	3	—	1	—	49
» D:o i Södra d:o	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	157	—	12	42	3	3	10	2	—	229
Summa summarum	327	—	25	91	19	3	15	12	5	497

*) I afseende å 152 af dessa är lemnad uppgift om maskinkraftens storlek, hvilken för sagda 152 maskiner motsvarar tillsammans 4,224 hästkrafter.

och har hvilostånd meddelats för 197 grufvor, nemligen:

Lit. K.

Hvilostånd, meddelade kalenderåret 1885.

	Jernmalm.	Guld, Silver- och Bly-malm.	Kopparmalm.	Stenkol.	Summa.
Af Bergmästaren i Gefle—Dala Bergmästare-Distrikt.....	12	—	—	—	12
» Do i Östra Bergmästare-Distriktet med Östergötlands och Calmar Län.....	6	—	—	—	6
» Do i Mellersta Bergmästare-Distriktet.....	24	—	1	—	25
» Do i Vestra do.....	1	2	—	—	3
» Do i Södra do.....	—	—	—	151	151
Summa	43	2	1	151	197

Uppgifna antalet utmål, som under året varit under hvilostånd, har deremot utgjort 1,672, af hvilka 1,049 tillhört jerngrufvor och 520 stenkolsgrufvor; hvarjemte hvilostånd äfven åtnjutits för 974 med utmål icke försedda områden, af hvilka 277 varit inmutade för vinnande af jernmalm samt 643 för vinnande af stenkol.

7:o. Förändringar genom anläggning eller nedläggning af verkstäder.

Under kalenderåret 1885 hafva resolutioner blifvit utfärdade angående *anläggning* af:

Nya gjuteriet Gemla i Öja Socken och Kronobergs Län;

Falu nya rödfärgsverk å Falu Stads område;

En ny *masugn vid Horndals bruk* i By Socken och Kopparbergs Län;

Lindfors träddrageri i Nyeds Socken och Vermlands Län;

samt angående *återupptagande* af

Carlströms nedlagda *stångjernsbruk* i Krigsbergs Socken och Östergötlands Län;

och har under samma år anmälan blifvit gjord angående *nedläggning* af:

Rydö manufakturverk i Torups Socken och Hallands Län;

Gesbergs masugn i Norrbärkes Socken och Kopparbergs Län.

Stockholm den 26 November 1886.

Underdånigst,

C. FR. WÆRN.

S. J. STENBERG.

Th. Nordström.